

2020 KARABAĞ SAVAŞI SONRASI AZERBAIJAN'DA ULUS İNŞASININ EKONOMİK TEMELLERİ

Ruman ASHUROV ^{1*}

Araştırma Makalesi

Süreç

Geliş Tarihi: 25.12.2025

Kabul Tarihi: 13.01.2026

Yayın Tarihi: 30.06.2026

Benzerlik

Bu makale, en az iki hakem tarafından değerlendirilmiş ve intihal tespit yazılımları (İntihal.net ve Turnitin) aracılığıyla benzerlik taramasından geçirilmiştir.

Değerlendirme

Ön İnceleme: Editörler.

İçerik İncelemesi: Çift kör hakemlik / İki dış hakem.

Telif Hakkı & Lisans

Dergimizde yayımlanan çalışmaların telif hakları yazarlarda olup, CC-BY lisansı ile açık erişim olarak yayımlanmaktadır.

Etik Beyan

Bu çalışma, etik kurul izni gerektirmeyen bir araştırma niteliğinde olup, kullanılan veriler literatür taraması ve yayımlanmış kaynaklardan elde edilmiştir. Çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyulmuş, yararlanılan tüm kaynaklar kaynakçada eksiksiz şekilde gösterilmiştir. Ruman ASHUROV

Yapay Zekâ Kullanımı

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yapay zekâ tabanlı herhangi bir araç veya uygulama kullanılmamıştır. Çalışmanın tüm içeriği, yazar(lar) tarafından bilimsel araştırma yöntemleri ve akademik etik ilkelerine uygun şekilde hazırlanmıştır. Ruman ASHUROV

Etik Bildirim

ufebud@karabuk.edu.tr

Çıkar Çatışması

Yazar(lar)ın beyan edecek herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansman

Yazar(lar), bu araştırmanın desteklenmesi amacıyla herhangi bir dış finansman almadıklarını beyan etmektedir.

Yayıncı

Yayınlayan Mehmet İSLAMOĞLU, 2020'den beri-Karabük Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Karabük, 78050 Türkiye

Atıf

ASHUROV, R. (2026). 2020 Karabağ Savaşı Sonrası Azerbaycan'da Ulus İnşasının Ekonomik Temelleri. *Uluslararası Finansal Ekonomi ve Bankacılık Uygulamaları Dergisi*, 7(1), 104-119.

<https://doi.org/10.57085/ufebud.1849215>

Öz

2020 Karabağ Savaşı sonrasında Azerbaycan'da ulus inşası süreci, askeri zaferin sağladığı siyasal meşruiyet zemininde ekonomik kapasite ve kamu maliyesi aracılığıyla kurumsallaşmıştır. Bu çalışmanın amacı, savaş sonrası dönemde Azerbaycan'da ulus inşasının ekonomik ve mali politikalar üzerinden nasıl yapılandırıldığını ve bu politikaların devlet gücüyle olan ilişkisini ortaya koymaktır. Kamu harcamalarının savunma, yeniden inşa ve bölgesel kalkınma ekseninde yeniden şekillendirilmesi; vergi teşvikleri, kamu yatırımları ve devlet destekli finansman mekanizmalarının ulusal bütünlüğü pekiştiren araçlar haline geldiğini göstermektedir. Karabağ ve çevresindeki bölgelerde uygulanan özel ekonomik düzenlemeler, mekânsal entegrasyonu güçlendirirken ekonomik faaliyetlerin ulusal aidiyetle ilişkilendirilmesine katkı sağlamıştır. Bu çalışmanın önemi, ulus inşasını yalnızca ideolojik ve siyasal bir süreç olarak ele alan yaklaşımların ötesine geçerek, ekonomik kapasite ve kamu maliyesini ulusal kimliğin kurumsallaşmasında merkezi değişkenler olarak konumlandırmasından kaynaklanmaktadır. Elde edilen bulgular, Azerbaycan örneğinde ulus inşasının savaş sonrası dönemde ekonomik ve mali araçlar üzerinden derinleşen çok boyutlu bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler

Ulus İnşası, Ekonomik Kapasite, Karabağ Savaşı, Kamu Maliyesi, Azerbaycan

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Karabük Üniversitesi, İktisadi ve İdari Birimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, Karabük, Türkiye.

Master's Student, Karabük University, Economics and Administrative Faculty, International Relations Department, Karabük, Türkiye. <https://orcid.org/0009-0009-5213-897X>, asurovruman16@gmail.com

* Sorumlu yazar | Corresponding author

ECONOMIC FOUNDATIONS OF NATION-BUILDING IN AZERBAIJAN AFTER THE 2020 KARABAKH WAR

Research Article

History

Received: 25.12.2025

Accepted: 13.01.2026

Date Published: 30.06.2026

Plagiarism Checks

This article has been reviewed by at least two referees and has undergone a similarity check using plagiarism detection software

([Intihal.net](https://www.intihal.net) Turnitin)

Peer-Review

Preliminary Review: Editors.

Content Review: Double-blind peer review /

Two external reviewers.

Copyright & License

The copyright of the studies published in our journal belongs to the authors, and the articles are published as open access under the CC-BY license.

Ethical Statement

This study does not require ethics committee approval, as it is based on a literature review of published sources. The data used were obtained from existing literature and previously published materials. The study was conducted in accordance with scientific research and publication ethics, and all sources used are fully cited in the references. [Ruman ASHUROV](#)

Use of Artificial Intelligence

No AI-based tools or applications were used in the preparation of this study. The entire content of the study was produced by the author(s) in accordance with scientific research methods and academic ethical principles. [Ruman ASHUROV](#)

Complaints

ufebud@karabuk.edu.tr

Conflicts of Interest

The author(s) has no conflict of interest to declare.

Grant Support

The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Publisher

Published by Mehmet İSLAMOĞLU Since 2020- Karabuk University, Faculty of Business, Karabuk, 78050 Türkiye

Cite as

ASHUROV, R. (2026). Economic Foundations of Nation-Building in Azerbaijan After The 2020 Karabakh War. *International Journal of Financial Economics and Banking Practices*, 7 (1), 104-119.

<https://doi.org/10.57085/ufebud.1849215>

Abstract

In the aftermath of the 2020 Karabakh War, the nation-building process in Azerbaijan has been institutionalized through economic capacity and public finance on the basis of political legitimacy generated by military victory. The aim of this study is to examine how nation-building in post-war Azerbaijan has been structured through economic and fiscal policies and to analyze the relationship between these policies and state power. The restructuring of public expenditures along the axes of defense, reconstruction, and regional development demonstrates that tax incentives, public investments, and state-supported financial mechanisms have become instruments reinforcing national unity. Special economic arrangements implemented in Karabakh and surrounding regions have strengthened spatial integration while linking economic activity to national belonging. The significance of this study lies in its contribution to the nation-building literature by moving beyond ideological and political explanations and positioning economic capacity and public finance as central variables in the institutionalization of national identity. The findings reveal that, in the Azerbaijani case, nation-building in the post-conflict period has evolved into a multidimensional process deeply embedded in economic and fiscal strategies.

Keywords

Nation-Building, Economic Capacity, Karabakh War, Public Finance, Azerbaijan

GİRİŞ

Ulus kavramı, modern siyasal ve toplumsal düşüncenin merkezinde yer alan, tarihsel olarak dönüşüme uğramış ve farklı disiplinler tarafından çeşitli biçimlerde tanımlanmış bir olgudur. En genel anlamıyla ulus; ortak bir tarih bilinci, kolektif hafıza, kültürel bağlar, dil, semboller ve siyasal aidiyet etrafında şekillenen, kendisini diğer topluluklardan ayıran hayali fakat güçlü bir toplumsal birlik olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda ulus, yalnızca etnik veya kültürel bir birliktelik değil; aynı zamanda ortak kader algısı, siyasal bağlılık ve ekonomik dayanışma ilişkileriyle kurumsallaşan modern bir toplumsal formdur. Modern devletin ortaya çıkışıyla birlikte ulus kavramı, egemenlik, yurttaşlık ve meşruiyet unsurlarıyla iç içe geçmiş; devletin sınırları içerisinde yaşayan toplulukların ortak bir “biz” bilinci etrafında örgütlenmesini ifade eder hâle gelmiştir.

Ulus inşası ise bu bilincin kendiliğinden ortaya çıkmadığını, aksine tarihsel, siyasal ve ekonomik süreçler yoluyla üretildiğini vurgulayan analitik bir kavramdır. Ulus inşası, devletin merkezî kurumları aracılığıyla ortak kimlik, aidiyet ve sadakat ilişkilerinin oluşturulması ve yeniden üretilmesi sürecini ifade eder. Bu süreç, yalnızca kültürel ve ideolojik araçlarla değil; eğitim politikaları, hukuki düzenlemeler, güvenlik söylemleri ve özellikle ekonomik yapılandırmalar yoluyla şekillenmektedir. Dolayısıyla ulus inşası, sembolik olduğu kadar maddi temellere dayanan çok boyutlu bir dönüşüm sürecidir.

Ekonomik boyut, ulus inşasının çoğu zaman göz ardı edilen ancak belirleyici unsurlarından biridir. Vergi sistemleri, kamu harcamaları, sosyal refah politikaları, altyapı yatırımları ve bölgesel kalkınma programları; yalnızca ekonomik rasyonaliteyle açıklanamayacak, aynı zamanda siyasal meşruiyet ve toplumsal bütünleşme işlevleri taşıyan araçlar olarak öne çıkmaktadır. Devletin ekonomik kaynakları nasıl topladığı, nasıl dağıttığı ve hangi toplumsal kesimleri öncelediği, ulusal aidiyet duygusunun güçlenmesinde doğrudan etkili olmaktadır. Bu nedenle ulus inşası süreci, ekonomik politikaların teknik birer araç olmanın ötesinde, toplumsal birlik ve devlet-toplum ilişkilerini yeniden kuran stratejik mekanizmalar olarak ele alınmasını gerektirir.

Savaş sonrası dönemler, ulus inşasının hızlandığı ve yoğunlaştığı tarihsel kırılma anlarıdır. Bu tür dönemlerde devletler hem fiziksel yıkımı onarmak hem de toplumsal bütünlüğü yeniden tesis etmek amacıyla kapsamlı ekonomik ve kurumsal müdahalelerde bulunurlar. Yeniden inşa, yalnızca altyapı projeleriyle sınırlı kalmaz; aynı zamanda yeni bir ekonomik düzenin, kaynak dağılımının ve kalkınma söyleminin kurulmasını içerir. Bu süreçte ekonomik politikalar, ulusal birlik söylemiyle bütünleşerek, devletin kurucu ve kapsayıcı rolünü pekiştiren bir işlev üstlenir.

2020 Karabağ Savaşı sonrasında Azerbaycan’da ortaya çıkan tablo, ulus inşasının ekonomik temellerini incelemek açısından önemli bir örnek sunmaktadır. Savaşın ardından devletin yeniden kazanılan bölgelerde uygulamaya koyduğu yeniden imar, altyapı, vergi teşvikleri, kamu yatırımları ve bölgesel kalkınma politikaları; yalnızca ekonomik toparlanma hedefiyle değil, aynı zamanda ulusal egemenliğin somutlaştırılması ve kolektif kimliğin güçlendirilmesi amacıyla tasarlanmıştır. Bu bağlamda ekonomik politikalar, Azerbaycan’da savaş sonrası ulus inşasının merkezî araçlarından biri hâline gelmiştir.

Bu çalışma, ulus ve ulus inşası kavramlarını teorik bir çerçeve içerisinde ele alarak, 2020 Karabağ Savaşı sonrasında Azerbaycan’da uygulanan ekonomik politikaların ulus inşa süreciyle nasıl iç içe geçtiğini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, ekonomik araçların

devlet meşruiyeti, toplumsal bütünleşme ve ulusal kimliğin yeniden üretimi üzerindeki etkilerini inceleyerek, savaş sonrası dönemin Azerbaycan için yalnızca askerî veya diplomatik değil; aynı zamanda derin bir ekonomik ve toplumsal yeniden yapılanma süreci olduğunu ortaya koymayı hedeflemektedir.

1. ULUS İNŞASINDA EKONOMİK KAPASİTE VE DEVLET GÜCÜ

Ekonomik temelli yaklaşım, en genel düzeyde üretim biçimlerinin devleti ve tarihsel dönüşümü belirlediği varsayımına dayanır. Ulus-devletin ortaya çıkabilmesi için, doğası gereği, bünyesinde hem “ulus” hem de “devlet” öğelerinin bir araya gelmiş olması gerekir. Bununla birlikte, bu birlikteliğin kurulabilmesi için daha önce sermaye ile devletin bütünleştiği bir yapının oluşması zorunludur; başka bir ifadeyle, ulus-devletten önce sermaye-devletin ortaya çıkması gerekmektedir (Karatani, 2017, s.290). Bu kuramsal çerçevede devlet, kapitalist meta üretim sürecinin bir sonucu olarak ele alınmaktadır (Tilly, 2001, s.32).

Bu yaklaşım, ulusu ve devleti doğal ya da kendiliğinden oluşan yapılar olarak değil, tarihsel ve toplumsal süreçlerin ürünü olarak değerlendirmektedir. Bu bağlamda, devletin kurduğu toplumsal bütünlüğün “kurgusal etniklik” üzerinden inşa edildiği, hiçbir ulusun doğal bir etnik temele sahip olmadığı ileri sürülmektedir. Ancak toplumsal oluşumlar ulusallaşma sürecine girdikçe, bünyelerinde yer alan ya da egemenlik kurdukları topluluklar etnik bir nitelik kazanmakta; bu durum, sanki tarihsel olarak önceden var olan ilk bir kimlikmiş gibi algılanmaktadır (Balibar ve Wallerstein, 2013, s.119).

Ulus-devlet ve milliyetçilik olguları ise, tarihsel kapitalist düzenin oluşturduğu hiyerarşik yapı içinde, “dünya sistemi” olarak tanımlanan geniş bir çerçevede ele alınmaktadır. Bu perspektifte ulus, milliyetçilik, etnisite, ırk ve halk gibi kavramlar, sistemin iktisadi örgütlenmesiyle doğrudan ilişkilendirilmektedir. Buna göre ırk kavramı, dünya ekonomisindeki merkez-çevre karşıtlığına dayalı eksenel iş bölümüyle bağlantılıdır; ulus kavramı, bu tarihsel sistemin siyasal üstyapısını oluşturan ve devletlerarası sistemi biçimlendiren egemen devletlerle ilişkilidir. Etnik grup kategorisi ise, sermaye birikimi sürecinde ücretsiz emeğin önemli bir payının sürdürülmesini mümkün kılan hane yapılarının oluşturulmasıyla açıklanmaktadır (Aydın, 2018, s.238).

Ulus inşası süreci, modern devletin siyasal, toplumsal ve ekonomik boyutlarının eşzamanlı olarak şekillendiği tarihsel bir dönüşümü ifade eder. Bu süreçte ekonomik kapasite, yalnızca üretim ve gelir düzeyini değil; aynı zamanda devletin vergi toplama, yeniden dağıtım yapma ve kamu hizmetleri sunma yeteneğini de belirleyen temel bir unsur olarak öne çıkar. Ekonomik kapasitesi sınırlı olan siyasal yapıların ulusal bütünlüğü sağlaması ve meşruiyet üretmesi güçleşirken, güçlü ekonomik temellere sahip devletlerin ulus inşa süreçlerini daha kurumsal ve kalıcı biçimde gerçekleştirebildiği görülmektedir (Pamuk, 2014, s. 23).

Wallerstein, bu durumu kapitalizmin yapısal eşitsizliğinin doğal bir sonucu olarak açıklar. Marx’tan ayrıldığı nokta, kapitalizm ile milliyetçilik arasındaki ilişkinin bire bir ve mekanik bir örtüşme olmadığını, aksine gerilimli ve çelişkili bir nitelik taşıdığını vurgulamasıdır. Wallerstein’e göre, sermayenin liberal iktisadın iddia ettiği gibi bütünüyle serbest piyasa mekanizmalarıyla işleyen nötr bir unsur olması hâlinde, kapitalizmin milliyetçiliği ortaya çıkardığı tezinin geçerliliği kalmaz. Oysa tarihsel süreç bunun tam tersini göstermiş; kapitalist dönem, aynı zamanda süreklilik arz eden bir milliyetçilik çağını beraberinde getirmiştir. Bunun temel sebebi ise kapitalizmin, liberallerin öne sürdüğü şekilde sorunsuz ve kendiliğinden işleyen bir sistem olmamasıdır. Wallerstein’e göre kapitalizmin dayattığı zorunlu proleterleşme, üretim maliyetlerini sürekli artıran bir eğilim yaratmakta; bu

eğilim karşısında sistem, maliyetleri düşürebilmek için nüfusları farklı kategorilere ayırmaktadır. Milliyetçilik ise bu ayrıştırma sürecinin en işlevsel araçlarından biri olarak ortaya çıkmaktadır (Öğün, 2000, s. 75).

Modern ulus-devletin ortaya çıkışı, ekonomik kaynakların merkezileştirilmesiyle doğrudan ilişkilidir. Feodal ve patrimonial yapılardan modern devlet aygıtına geçişte, mali kapasitenin genişlemesi siyasal otoritenin sınırlarını da yeniden tanımlamıştır. Devletin düzenli vergi gelirlerine sahip olması hem askeri kapasitenin hem de bürokratik örgütlenmenin güçlenmesini sağlamıştır. Bu durum, ekonomik kapasite ile devlet gücü arasındaki karşılıklı etkileşimin ulus inşasının temel dinamiklerinden biri olduğunu göstermektedir (Keyder, 2018, s. 41).

Ekonomik kapasite, ulus inşasında yalnızca maddi bir kaynak değil, aynı zamanda toplumsal bütünleşmenin de bir aracıdır. Sanayileşme ve piyasaların bütünleşmesi, farklı bölgeler ve toplumsal kesimler arasında ekonomik bağların güçlenmesini sağlamış, bu da ortak bir ulusal kimliğin inşasını kolaylaştırmıştır. Özellikle altyapı yatırımları ve iç pazarın genişlemesi, ulusal sınırlar içinde ekonomik bir birliktelik yaratmış ve siyasal aidiyet duygusunu pekiştirmiştir (Tekeli, 2017, s. 66).

Devlet gücü, ekonomik kapasitenin etkin kullanımına bağlı olarak kurumsallaşır. Güçlü bir devlet aygıtı, ekonomik kaynakları yalnızca toplamakla kalmaz; aynı zamanda bunları kalkınma, sosyal politika ve güvenlik gibi alanlarda stratejik biçimde kullanır. Bu bağlamda ulus inşası, ekonomik kalkınma politikalarıyla desteklenmediği sürece kırılgan bir yapı sergiler (Boratav, 2019, s. 102).

Ulus inşasında ekonomik kapasitenin artırılması, merkezileşme eğilimlerini de beraberinde getirmiştir. Vergi sisteminin standartlaştırılması, ulusal para biriminin yaygınlaştırılması ve kamu harcamalarının merkezden planlanması, devletin ülke genelinde etkinlik kurmasını sağlamıştır. Bu süreçte ekonomik düzenlemeler, siyasal otoritenin meşruiyetini pekiştiren araçlar haline gelmiştir. Merkezî devlet, ekonomik kapasite aracılığıyla çevre bölgeleri kontrol altına almış ve ulusal bütünlüğü güçlendirmiştir (Ahmad, 2015, s. 57).

Ulus inşası sürecinde ekonomik kapasitenin dağılımı da devlet gücünün niteliğini belirler. Bölgesel eşitsizliklerin derinleştiği durumlarda, merkezî devletin otoritesi sorgulanabilir hale gelmektedir. Bu nedenle ulusal kalkınma politikaları, yalnızca toplam ekonomik büyümeyi değil; aynı zamanda bölgeler arası dengeleri de gözetmek zorundadır. Aksi takdirde ekonomik kapasite, ulusal birlik yerine ayrışmayı besleyebilmektedir (Pamuk, 2014, s. 91).

Devlet gücü, ekonomik kapasite sayesinde yalnızca iç bütünlüğü sağlamakla kalmaz, aynı zamanda uluslararası alanda da etkinlik kazanır. Ekonomik olarak güçlü devletler, dış politikada daha bağımsız hareket edebilmekte ve ulusal çıkarlarını daha etkin biçimde savunabilmektedir. Bu durum, ulus inşasının yalnızca iç dinamiklerle değil, aynı zamanda küresel ekonomik sistemle de ilişkili olduğunu göstermektedir (Keyder, 2018, s. 112).

Sonuç olarak ulus inşasında ekonomik kapasite ve devlet gücü arasında karşılıklı ve dinamik bir ilişki bulunmaktadır. Ekonomik kapasite, devletin kurumsal gücünü ve toplumsal meşruiyetini desteklerken; güçlü bir devlet aygıtı da ekonomik kaynakların etkin kullanımını mümkün kılar. Bu döngü, ulus-devletin hem iç bütünlüğünü hem de dış etkinliğini belirleyen temel faktörlerden biridir. Türk modernleşme deneyimi, ekonomik kapasitenin bilinçli devlet

politikalarıyla yönlendirilmesinin ulus inşasında oynadığı kritik rolü açık biçimde ortaya koymaktadır.

2. 2020 KARABAĞ SAVAŞI VE ULUS İNŞASI

Tarihi Karabağ bölgesi, Azerbaycan topraklarında Kür ve Aras nehirleri arasından başlayarak günümüzde Ermenistan sınırları içerisinde kalan Gökçe Gölü'ne kadar uzanan dağlık sahayı ve bu sahaya bağlı geniş düzlükleri içine alan bir coğrafyayı ifade etmektedir (Aslanlı, 2015, s.54). Bugün Cebrayıl, Füzuli, Hocavend, Ağdam, Hocalı, Terter, Şuşa ve Hankendi idari birimlerini kapsayan bu alan, tarihsel ve coğrafi çalışmalarda farklı adlandırmalarla da tanımlanmıştır. Karabağ'ın toplam yüzölçümünün yaklaşık 18.000 km² olduğu, bunun yalnızca 4.392 km²'lik kısmının dağlık karakter taşıdığı belirtilmektedir. Bu özellikleriyle Karabağ, Güney Kafkasya'da hem jeopolitik hem de jeostratejik bakımdan son derece hassas bir konumda yer almaktadır. Azerbaycan'ın kuzey bölgelerinden İran sınır hattına uzanan bir güzergâh üzerinde ve Ermenistan'a bitişik bir alanda bulunması nedeniyle, Karabağ'a hâkim olan aktör Transkafkasya'nın geniş bir kesiminde siyasal, askerî ve ulaşım açısından önemli bir avantaj elde etmektedir (İbadov, 2007, s.78).

2020 Dağlık Karabağ Savaşı ise 27 Eylül 2020 tarihinde başlayıp Rusya'nın arabuluculuğunda sağlanan ateşkesle 9 Kasım 2020'de fiilen sona eren ve 44 gün süren yoğun bir silahlı çatışma olarak tanımlanabilir (Özgen, 2021, s.107). Savaş süresince kapsamlı topçu bombardımanları, kara harekâtları ve ileri teknolojiye sahip insansız sistemlerin birlikte kullanıldığı bir muharebe ortamı ortaya çıkmıştır. Çatışmalar coğrafi olarak Güney Kafkasya'da Dağlık Karabağ sahası ile bu bölgeye komşu Azerbaycan rayonları çevresinde gerçekleşmiş; özellikle Dağlık Karabağ'ın merkezî kesimleri ile Laçın, Füzuli, Cebrayıl, Ağdere (Terter) ve Hadrut hattı çatışmaların yoğunlaştığı alanlar olmuştur (Özdaşlı, 2022, s.1994). Resmî düzeyde çatışmanın tarafları Azerbaycan Cumhuriyeti Silahlı Kuvvetleri ile Ermenistan Silahlı Kuvvetleri ve Dağlık Karabağ'daki yerel Ermeni/Artsakh güçleri olarak şekillenmiş; sahadaki fiilî muharebe dinamikleri bu üçlü yapı etrafında gelişmiştir (Özgen, 2021, s.108).

Azerbaycan'da ulusal kimliğin güçlendirilmesinde, savaşın getirdiği zafer söylemi önemli bir yer tutmuştur. Devlet ve medya organları, askeri başarıları ulusal birlik ve gurur temalarıyla ilişkilendirerek, geniş halk kitleleri arasında güçlü bir "biz duygusu" yaratmayı amaçlamıştır (Tarlansoy, 2024, s. 221–238). Bu süreçte savaşın zaferle sonuçlanması, Azerbaycan'da ulusal kimliğin yeniden tanımlanmasında bir dönüm noktası olarak algılanmış; geçmişte yaşanan toprak kayıplarının telafi edildiği bir kolektif hafıza biçimi geliştirilmiştir. Böylece ulus inşası, bir "yeniden doğuş" anlatısıyla ilişkilendirilmiştir.

Ermenistan tarafında ise ulus inşası, savaşın travmatik etkileri ve toprak kayıplarının yarattığı kolektif şok üzerinden şekillenmiştir. Ermeni toplumunda Karabağ sorunu, devletin meşruiyetini ve ulusal birlik duygusunu uzun süredir besleyen temel unsurlardan biri olmuştur. 2020 savaşının sonucunda yaşanan stratejik ve psikolojik kayıplar, bu anlatının yeniden değerlendirilmesine yol açmıştır. Ermeni akademisyenler ve politika yapımcılar, bu durumu ulusal birlik söylemlerini güçlendirmek ve iç kamuoyunu mobilize etmek için kullanmışlardır; bu çaba, ulus-devlet inşasını meşrulaştırmayı hedeflemiştir (Wakizaka, 2014, s. 2750–2761).

Ulus inşası süreçleri sadece devlet söylemleriyle sınırlı kalmamış; aynı zamanda toplumsal hafıza, semboller ve tarih anlatıları üzerinden de geliştirilmiştir. Örneğin savaşın sembolik mekanları ve olayları, her iki toplumda da kolektif hafızanın merkezine

yerleştirilmiştir. Azerbaycan'da savaşın sembolü haline gelen yerlerin restorasyonu ve kahramanlaştırılması, ulusal kimliğin görsel ve mekânsal bir ifadesi olarak kullanılmaktadır (Tarlansoy, 2024, s. 221–238).

Uluslararası aktörlerin rolü, ulus inşası süreçlerini dolaylı olarak etkilemiştir. Bölgedeki jeopolitik güç dengeleri, savaş sonrası dönemde yeniden şekillenmiş; bu durum Azerbaycan'ın uluslararası arenadaki pozisyonunu güçlendirmiştir. Türkiye'nin desteği, Azerbaycan'da ulusal gurur ve askeri başarı algısını pekiştiren önemli bir faktör olarak öne çıkmıştır. Rusya'nın arabuluculuğuyla sağlanan ateşkes, Azerbaycan'ın kazandığı askeri zaferi uluslararası hukuki çerçevede tanınır hale getirmiştir (Semercioğlu, 2021, s. 49–60). Bu gelişmeler, Azerbaycan'da ulus inşasının sadece iç dinamiklerle değil, dış politika başarıları üzerinden de şekillendiğini göstermektedir.

Akademik araştırmalar, ulus inşasının medya temsilleri üzerinden nasıl üretildiğini de ayrıntılı şekilde incelemektedir. Medya, savaş sürecinde milliyetçi söylemleri yaygınlaştırmak ve toplumda güçlü bir birlik duygusu yaratmak için etkin bir araç olarak kullanılmıştır. Devlet tarafından kontrol edilen medya organları, savaşın kahramanlık hikâyelerini ve zafer vurgusunu sürekli olarak ön plana çıkarmıştır. Bu süreç, ulus inşası çalışmalarının halk tabanında benimsenmesini kolaylaştırmıştır. Eğitim politikaları da ulus inşası çabalarının bir parçası olmuştur. Savaş sonrası müfredatlarda Karabağ konusu, tarih ve vatandaşlık derslerinde önemli bir yer tutacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Bu değişiklik, çocukların ve gençlerin ulusal kimliği savaşın perspektifiyle anlamlandırmalarını hedeflemiştir (Tarlansoy, 2024, s. 221–238).

2020 Karabağ Savaşı'nın toplumsal etkileri de ulus inşasıyla doğrudan ilişkilidir. Savaşın toplum üzerindeki psikolojik ve sosyo-ekonomik etkileri, ulusal birlik söylemlerinin güçlendirilmesi için bir zemin oluşturmuştur. Toplumsal dayanışma ve ortak kader algısı, savaş sonrası dönem boyunca siyasal aktörler tarafından ulus inşasını destekleyen bir araç olarak kullanılmıştır.

Sonuç olarak, 2020 Karabağ Savaşı, Azerbaycan ve Ermenistan'da ulus inşası süreçlerini derinden etkileyen bir olay olarak akademik literatürde yer almaktadır. Bu savaş, sadece askeri bir çatışma değil; aynı zamanda ulusal kimliğin yeniden üretilmesi, kolektif hafızanın şekillendirilmesi ve devlet söylemlerinin yeniden yapılandırılması açısından önemli bir dönemeç olmuştur. Azerbaycan'da zafer söylemi üzerinden ulusal kimliğin pekiştirilmesi; Ermenistan'da ise travmatik deneyimlerin ulusal birlik söylemlerine dönüştürülmesi gibi farklı ulus inşası stratejileri gözlemlenmektedir. Bu bağlamda ulus inşası hem devlet politikalarının hem de toplumsal dinamiklerin etkileşimiyle şekillenen çok boyutlu bir süreç olarak ele alınmalıdır.

3. 2020 KARABAĞ SAVAŞI SONRASI AZERBAYCAN'DA KAMU HARCAMALARININ DÖNÜŞÜMÜ

2020 Karabağ Savaşı, Azerbaycan'ın devlet maliyesi ve kamu harcamaları politikalarına derin bir dönüşüm getirmiştir. Savaşın sona ermesinin ardından Azerbaycan, ulusal bütçe önceliklerini yeniden belirlemek durumunda kalmış; savunma harcamalarının artışı, yeniden inşa programlarının finansmanı ve kamu hizmetleri harcamalarında yeniden dengeleme aciliyeti ön plana çıkmıştır. Bu dönüşüm, yalnızca askeri harcamalarla sınırlı kalmamış, aynı zamanda bütçe içi kaynak dağılımını ve ekonomik politikaların eksenini de değiştirmiştir. Askeri ve ekonomik harcamalar bağlamında bütüncül bir değerlendirme, savaş

sonrası Azerbaycan devletinin mali disiplin, ekonomik kalkınma ve bölgesel istikrar hedefleri arasındaki etkileşimi ortaya koymaktadır.

Azerbaycan kamu harcamalarının dönüşümünde savunma harcamalarının ekonomik etkileri özellikle önemlidir. Jane ve Ojaghlou (2024)'nın ampirik analizleri, Azerbaycan'da savunma harcamalarının yaşam standardını iyileştiren bir etki yarattığını, ancak bu etki ile bütçe üzerindeki yükü de artırdığını ortaya koymaktadır. Bu bulgular, devlet maliyesinin savunma ile ekonomik kalkınma hedeflerini aynı anda yürütme zorunluluğunu göstermektedir. Savaş sonrası süreçte, savunma harcamalarının bütçe içindeki payının artması, sosyal hizmetler gibi diğer alanlara ayrılan kaynakların görece daralmasına neden olmuştur.

Savunma ve güvenlik harcamalarındaki artışın yanı sıra, savaş sonrası Azerbaycan kamu harcamalarının önemli bir bileşeni de yeniden inşa ve kalkınma faaliyetleridir. Savaş sonrası Azerbaycan'ın yeniden yapılandırma çabaları, özellikle savaşın etkilediği bölgelerde altyapının rehabilitasyonu ve iç göçmenlerin dönüşü gibi alanlara büyük bütçe kaynakları tahsis edilmesini içerir. 2023 ve 2024 yıllarında savaş sonrası yeniden inşa faaliyetleri için ayrılan bütçe tutarlarının milyarlarca dolar düzeyinde olduğu belirtilmiştir (Post-Conflict Resettlement in Karabakh: Rebuilding Livelihoods, 2024). Bu süreç, kamu harcamalarının savaş sonrası ekonomik ve sosyal ihtiyaçlara cevap verecek şekilde yeniden şekillendiğini göstermektedir.

Savaş sonrası dönemde Azerbaycan devletinin kamu harcamalarındaki bir başka önemli unsur, savaş sonrası bölgelerde kalkınma ve yerleşim projelerine verilen ağır finansman desteğidir. Özellikle 2022 ve 2023'te, Azerbaycan hükümeti savaş sonrası bölgelerin rehabilitasyonu için önemli miktarda bütçe tahsis etmiş; bu da kamu harcamaları kapsamını genişletmiştir. Bu tahsisler, sadece altyapı yatırımlarıyla sınırlı kalmamış, aynı zamanda bölgesel sosyal hizmetlerin iyileştirilmesi ve istihdam olanaklarının geliştirilmesini de kapsayacak şekilde planlanmıştır.

Savaş sonrası dönemde kamu harcamalarının dönüşümü, devlet bütçesi üzerindeki etkilerin yanı sıra fiscal sürdürülebilirlik ve ekonomik büyüme hedeflerini de zorlamıştır. Uluslararası kaynaklara göre Azerbaycan'ın 2022 itibarıyla savunma harcamalarının 6,3% GSYH düzeyine kadar çıkması kamu bütçesinde önemli bir genişlemeye işaret etmektedir. Bu artış, yüksek petrol fiyatlarının ve hidrokarbon gelirlerinin etkisiyle mümkün olmuş, kamu harcamalarında genişlemeyi finansal araçlar üzerinden desteklemiştir (EconStor, 2024). Bununla birlikte, artan kamu harcamaları sürdürülebilirlik açısından riskler barındırmakta; devletin bütçe açığı ve borçlanma politikaları üzerinde baskı oluşturmaktadır.

Azerbaycan kamu harcamalarının dönüşümünde kamu maliyesi şeffaflığı ve hesap verebilirliği de dikkat çeken bir husus olmuştur. Bazı analizler, savaş sonrası yeniden inşa projeleri için ayrılan fonların dağıtımına ilişkin şeffaflık eksiklikleri ve denetim zorlukları olduğunu göstermektedir (İbadoghlu, 2022, s.4). 2021 bütçesinde serbest bırakılan harcamaların nereye ve nasıl kullanıldığına dair hesap verebilirlik süreçlerinin yeterince açık olmadığı belirtilmektedir, bu da kamu mali yönetimi bağlamında sürdürülebilirlik tartışmalarını gündeme getirmiştir.

Savaş sonrası Azerbaycan'da kamu harcamaları sadece savunma ve yeniden inşa alanlarında değil, aynı zamanda ekonomik büyüme ve kamu hizmetleri alanlarında da yeniden biçimlenmiştir. Zeynalli ve Hasanoğlu (2022)'nin incelediği çalışmada, kamu

harcamalarının ekonomik büyümeye etkisinin bileşen bazında değiştiği; sağlık ve araştırma harcamalarının beklenen büyüme etkilerini göstermediği, eğitim ve sosyal harcamaların ise ekonomik büyümeye pozitif katkı verdiği belirtilmiştir.

Kamu harcamalarının dönüşümü bağlamında savaş sonrası vergi politikaları ve kamu finansmanı yapısı da yeniden şekillenmiştir. Azerbaycan'ın vergi sistemi kapsamında kamu finansmanı ve ekonomik büyüme ilişkisini ele alan analizler, devletin savaş sonrası harcama programlarını finanse etme kapasitesini etkileyecek vergi teşvikleri ve kamu gelir yapısının önemini vurgulamaktadır (Orujov, 2025, s.100).

Sonuç olarak, 2020 Karabağ Savaşı sonrası Azerbaycan'da kamu harcamalarının dönüşümü üç temel eksenle değerlendirilebilir: artmış savunma ve güvenlik harcamaları, savaş sonrası yeniden inşa ve kalkınma projelerine büyük bütçe tahsisleri ve ekonomik büyüme ile sosyal hizmetler alanında kamu bütçesinin yeniden dengelenmesi. Bu üçlü yapı, devletin savaş sonrası ekonomik politikalarının merkezini oluşturmuş ve kamu maliyesinin hem güvenlik hem de kalkınma hedeflerini dengeleyen bir araç olarak yeniden şekillenmesine yol açmıştır. Bu dönüşüm, Azerbaycan'ın devlet bütçesi içinde kaynak dağılımının yeniden tanımlanmasını ve kamu harcamalarının ulusal önceliklere göre optimize edilmesini gerektirmektedir.

4. EKONOMİK POLİTİKALARIN ULUS İNŞASI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Ulus inşası, modern devletin oluşum sürecinde toplumsal birlik ve ekonomik politikalar arasındaki ilişkileri tanımlayan çok boyutlu bir süreçtir. Bir ulusun sadece siyasi sınırlar ve hukuki yapılarla değil, aynı zamanda ekonomik politikalarla ortak değerler, kimlikler ve ekonomik çıkarlar etrafında örgütlenmesi ulus inşasının temel unsurlarından biridir (Rohner & Zhuravskaya, 2024, s. 1–5).

Ekonomik politikalar, devletin toplumsal kaynakları nasıl dağıttığını belirlerken aynı zamanda vatandaşların ekonomik güvenlik, aidiyet ve refah algılarını da şekillendirir. Ekonomik politikaların ulus inşası süreçleri üzerindeki etkisi, özellikle ulus devletin ekonomik bağımsızlık, ulusal para birimi ve ekonomik kurumların oluşturulmasıyla başlar. Tarihsel olarak, milli para biriminin kabulü ve ekonomik egemenliğin tesis edilmesi, ulus inşasında merkezi bir rol oynamıştır; çünkü ulusal para, sadece ekonomik bir araç değil aynı zamanda ulusal egemenliğin sembolik bir göstergesidir (Yiğit vd., 2007, s. 90–91).

Ekonomik politikaların ulus inşası üzerindeki etkisinin bir başka tartışma alanı eğitim politikalarıdır. Eğitim politikaları ulusal kimliğin aktarımı ve ekonomik kalkınmanın desteklenmesi arasında bir köprü görevi görür. Ulus inşasında eğitim hem ekonomik becerilerin geliştirilmesini hem de ortak kültürel referansların oluşturulmasını sağlayan bir araçtır (Rohner & Zhuravskaya, 2024, s. 15–18).

Bununla birlikte, ekonomik politikaların ulus inşası üzerindeki etkisi tek yönlü değildir; politik istikrar ve ekonomik büyüme ilişkisi üzerinden yürütülen çalışmalar, ekonomik koşulların ulus inşasına katkı sağladığını göstermektedir. Politik istikrar, ekonomik büyüme ve ulus inşası arasındaki ilişki, ekonomik reformların güven verici bir ortam yaratmasıyla ifade edilir. Politika istikrarı, ekonomik büyümeyi desteklediği gibi toplumsal güveni arttırarak ulus inşası süreçlerine de olumlu katkı sağlar (Alev vd., 2025, s. 768).

Ekonomik politikalarda kamu yatırımları ve alt yapı projeleri, ulus inşası süreçlerinde ekonomik bütünleşme ve ulusal çapta vatandaşların yaşam standartlarının iyileştirilmesi açısından stratejik öneme sahiptir. Devlet tarafından finanse edilen geniş ölçekli altyapı

projeleri, sadece ekonomik büyümeye katkıda bulunmakla kalmaz, aynı zamanda ülke içindeki coğrafi ve sosyal farklılıkların azaltılması yoluyla ulus inşasını pekiştirir. Ekonomik politikaların ulus inşası üzerindeki etkisine ilişkin literatürdeki başka bir önemli nokta, devletin sosyal harcamalar ve refah politikaları aracılığıyla vatandaşların ekonomik katılımını ve yaşam kalitesini artırmasıdır. Devletin eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik gibi alanlara yaptığı harcamalar, ekonomik politikaların ulus inşa süreçlerinde eşitlikçi ve kapsayıcı bir çerçeve oluşturmaya katkıda bulunur (Rohner & Zhuravskaya, 2024, s. 20–22).

Ekonomik politikaların ulus inşası üzerindeki etkisinin bir diğer yönü, uluslararası ekonomik ilişkiler ve entegrasyon politikalarıdır. Küreselleşmenin ve dış ticaretin artması, ulus devletlerin ekonomik politikalarını yeniden şekillendirirken ulusal kimliğin dış politika ve ekonomik stratejilerle ilişkisini güçlendirmiştir (Geylani, 2024, s. 161).

Görüldüğü üzere ekonomik politikaların ulus inşası üzerindeki etkileri, ekonomik kurumların inşası, eğitim ve sosyal harcamalar, altyapı yatırımları, politik istikrar ve ekonomik büyüme bağlamında çok boyutlu bir etkileşim içermektedir. Ekonomik politikalar, ulus inşası sürecinde yalnızca ekonomik refahı artırmakla kalmaz, aynı zamanda ulusal kimlik, devlet-vatandaş ilişkisi ve toplumsal bütünleşme gibi temel ulus inşa hedeflerinin gerçekleştirilmesine katkı sağlar. Bu süreçler, ulus devletlerin hem iç dinamiklerini hem de küresel ekonomik çevreyle etkileşimlerini etkileyen stratejik ekonomik kararlarla doğrudan ilişkilidir.

2020 Karabağ Savaşı'nın Azerbaycan üzerindeki etkileri, askeri sonuçların ötesinde devletin siyasal kapasitesi, ekonomik yönelimi, toplumsal yapısı ve ulus inşası süreci üzerinde derin ve kalıcı dönüşümler yaratmıştır. Bu etkiler, özellikle devlet otoritesinin güçlenmesi, kamu politikalarının yeniden yapılandırılması ve ulusal kimliğin yeniden tanımlanması bağlamında ele alınmaktadır. Literatürde bu süreç, Azerbaycan'ın post-Sovyet dönemde yaşadığı en kapsamlı yapısal kırılmalardan biri olarak değerlendirilmektedir (Cornell, 2021, s. 86).

Siyasal düzeyde savaş sonrası dönemin en belirgin etkilerinden biri, devlet kapasitesi ve merkezi otoritenin güçlenmesi olmuştur. Uzun yıllar boyunca çözülemeyen bir sorunun sonuçlanması, devletin karar alma ve uygulama gücüne yönelik toplumsal algıyı dönüştürmüştür. Bu durum, siyasal meşruiyetin yalnızca seçimler veya kurumsal süreçler üzerinden değil, aynı zamanda devletin stratejik hedeflerini gerçekleştirme kapasitesi üzerinden yeniden inşa edilmesine yol açmıştır (İsmayilov, 2022, s. 65).

Bu siyasal güçlenme, Azerbaycan'da ulusal birlik ve siyasal konsolidasyon süreçlerini de hızlandırmıştır. Uzun süreli çatışmanın sona ermesiyle birlikte, siyasal kutuplaşmanın görece azaldığı ve ulusal çıkar söyleminin siyasal söylemde baskın hale geldiği gözlemlenmiştir. Bu durum, ulus inşası literatüründe sıkça vurgulanan "ortak hedef etrafında bütünleşme" dinamiğiyle örtüşmektedir (Guliyev, 2021, s. 112).

Ekonomik açıdan savaşın Azerbaycan üzerindeki etkileri, kamu maliyesi ve bütçe öncelikleri bağlamında önemli bir dönüşüme işaret etmektedir. Özellikle savaş sonrası dönemde kamu harcamalarının kompozisyonu değişmiş; savunma, güvenlik ve yeniden inşa odaklı harcamalar bütçe içinde daha büyük pay almaya başlamıştır. Bu durum, devletin ekonomik kaynaklarını stratejik öncelikler doğrultusunda yeniden tahsis ettiğini göstermektedir (Jane & Ojaghlou, 2024, s. 404).

Savaş sonrası kamu harcamalarındaki artış, aynı zamanda devletin kalkınmacı rolünün yeniden tanımlanmasına neden olmuştur. Azerbaycan devleti, özellikle geri kazanılan bölgelerde altyapı yatırımları, ulaşım ağları ve enerji projeleri yoluyla ekonomik kalkınmayı hızlandırmayı hedeflemiştir. Bu yaklaşım, kamu harcamalarının yalnızca sosyal refah değil, aynı zamanda mekânsal bütünleşme ve ekonomik entegrasyon aracı olarak kullanılmasına işaret etmektedir (Ismailzade, 2023, s. 57).

Toplumsal etkiler bağlamında savaşın en önemli sonuçlarından biri, ulusal kimliğin yeniden inşası sürecinin hızlanmasıdır. Karabağ meselesi, uzun yıllar boyunca Azerbaycan kolektif hafızasında travmatik bir unsur olarak yer almışken, savaş sonrası dönemde bu hafıza yeni bir anlam çerçevesine oturtulmuştur. Bu dönüşüm, ulusal kimliğin mağduriyet merkezli anlatıdan başarı ve egemenlik merkezli anlatıya kaymasına neden olmuştur (Guliyev, 2021, s. 115).

Ulus inşası açısından bakıldığında, savaş sonrası dönemde devletin sembolik ve ideolojik araçları daha etkin kullandığı görülmektedir. Eğitim müfredatları, resmi söylemler ve kamusal anma pratikleri, ulusal bütünlüğü ve egemenliği vurgulayan bir çerçevede yeniden şekillendirilmiştir. Bu süreç, ulus inşasının yalnızca kültürel değil, aynı zamanda siyasal ve ekonomik araçlarla da yürütüldüğünü göstermektedir (Cornell, 2021, s. 90).

Savaşın Azerbaycan üzerindeki etkileri dış politika ve jeopolitik konumlanma açısından da belirgindir. Savaş sonrası dönemde Azerbaycan, Güney Kafkasya'da daha etkin bir bölgesel aktör haline gelmiş ve dış politikasında daha iddialı bir çizgi benimsemiştir. Bu durum, devletin bölgesel projelerde ve diplomatik girişimlerde daha aktif rol almasına zemin hazırlamıştır (De Waal, 2021, s. 143).

Jeopolitik etkilerin bir diğer boyutu, güvenlik algısının ve savunma anlayışının dönüşmesidir. Savaş sonrası dönemde Azerbaycan'da güvenlik, yalnızca askeri tehditlere karşı bir önlem olarak değil, ekonomik ve teknolojik kapasitenin bir uzantısı olarak ele alınmaya başlanmıştır. Savunma sanayine yapılan yatırımlar ve teknolojik modernizasyon, devletin uzun vadeli güvenlik stratejisinin temel unsurları haline gelmiştir (Jane & Ojaghlou, 2024, s. 411).

Sosyal politika açısından savaşın etkileri, özellikle yerinden edilmiş nüfusun entegrasyonu ve geri dönüş politikaları üzerinden şekillenmektedir. Uzun yıllar boyunca zorunlu göçmen statüsünde yaşayan nüfusun yeniden yerleştirilmesi, devletin sosyal kapasitesini zorlayan bir süreçtir. Bu bağlamda konut, istihdam ve sosyal hizmetler alanlarında geliştirilen politikalar, savaşın toplumsal etkilerini yönetmeye yönelik önemli araçlar olarak öne çıkmaktadır (Ismailzade, 2023, s. 60).

Son olarak, 2020 Karabağ Savaşı'nın Azerbaycan üzerindeki etkileri, devletin uzun vadeli kalkınma vizyonunu da etkilemiştir. Savaş sonrası dönemde ekonomik büyüme, altyapı yatırımları ve bölgesel entegrasyon hedefleri, ulusal güvenlik ve egemenlik söylemiyle birlikte ele alınmaktadır. Bu durum, Azerbaycan'da kalkınma politikalarının teknik bir mesele olmaktan çıkarak stratejik ve ideolojik bir boyut kazandığını göstermektedir (Cornell, 2021, s. 94).

5. 2020 KARABAĞ SAVAŞI SONRASINDA AZERBAIJAN'DA VERGİ, FİNANS VE EKONOMİK POLİTİKALAR YOLUYLA ULUS İNŞASI

2020 sonrası dönemde Azerbaycan'da ekonomik ulus inşası, soyut söylemlerden ziyade vergi teşvikleri, kamu finansmanı düzenlemeleri ve bölgesel kalkınma politikaları

üzerinden somutlaştırılmıştır. Devlet, savaş sonrası yeni dönemi yalnızca yeniden inşa değil, aynı zamanda ekonomik egemenliğin kurumsallaştırılması için bir fırsat olarak değerlendirmiştir. Bu bağlamda uygulanan politikalar, klasik maliye politikalarının ötesinde ulusal bütünlüğü pekiştirmeye yönelik stratejik araçlar olarak tasarlanmıştır (Ismailzade, 2023, s. 56).

Savaş sonrası dönemde Azerbaycan'ın attığı en somut adımlardan biri, Karabağ ve çevresindeki bölgeler için özel vergi muafiyetleri ve teşvik rejimleri oluşturmaktır. Azerbaycan hükümeti, bu bölgelerde faaliyet gösterecek işletmeler için gelir vergisi, kurumlar vergisi ve KDV alanlarında uzun vadeli muafiyetler tanımıştır. Bu uygulama, yalnızca yatırımı teşvik etmeyi değil, söz konusu bölgeleri ekonomik olarak ulusal sistemin ayrılmaz bir parçası haline getirmeyi amaçlamaktadır. Vergi politikası bu noktada, mekânsal ulus inşasının bir aracı olarak kullanılmıştır (Zeynalli & Hasanoğlu, 2022, s. 548).

Bu tür bölgesel vergi rejimleri, devletin “ekonomik vatandaşlık” anlayışını genişletmiş; yatırımcılar ve çalışanlar için Karabağ bölgeleri ekonomik açıdan cazip hale getirilmiştir. Böylece ekonomik entegrasyon, ulusal aidiyetin maddi zeminini oluşturmuştur (Ismailzade, 2023, s. 58).

Azerbaycan bütçesinde savaş sonrası dönemde dikkat çeken bir diğer spesifik uygulama, yeniden inşa harcamalarının ayrı ve sürekli bir bütçe kalemi haline getirilmesidir. Bu kalem, geçici bir harcama olarak değil, orta ve uzun vadeli bir kamu finansmanı politikası olarak yapılandırılmıştır. Böylece yeniden inşa faaliyetleri, olağanüstü bir durumdan ziyade devletin kalkınma misyonunun kurumsal bir parçası haline gelmiştir (Jane & Ojaghlu, 2024, s. 408).

Bu yaklaşım, ekonomik ulus inşasında önemli bir kırılmaya işaret eder; çünkü devlet, bütçe aracılığıyla “bu topraklar artık kalıcı olarak ulusal ekonomik planlamanın merkezindedir” mesajını vermektedir. Kamu finansmanı bu noktada sembolik bir işleve de sahiptir (Cornell, 2021, s. 91).

Savaş sonrası dönemde Azerbaycan'da kamu bankaları ve devlet destekli kredi mekanizmaları, belirli sektörlerle ve özellikle Karabağ bölgesine yönlendirilmiştir. Tarım, inşaat, lojistik ve enerji alanlarında düşük faizli uzun vadeli krediler sağlanarak özel sektör yatırımları teşvik edilmiştir. Bu uygulama, piyasa mekanizmasının tek başına yeterli olmadığı bölgelerde devletin yönlendirici rolünü öne çıkarmaktadır (Ismailzade, 2023, s. 60).

Bu finansman politikası, ekonomik ulus inşasında kritik olan “devletin kalkınmacı rolü”nü güçlendirmiştir. Devlet, kredi tahsisleri yoluyla hangi bölgelerin ve sektörlerin ulusal öncelik taşıdığını fiilen belirlemiştir (Jane & Ojaghlu, 2024, s. 410).

Azerbaycan'da savaş sonrası dönemde vergi politikaları yalnızca teknik düzenlemeler olarak değil, ulusal sorumluluk söylemiyle birlikte sunulmuştur. Vergi gelirleri, yeniden inşa ve kalkınma hedefleriyle ilişkilendirilmiş; vatandaşların vergi ödeme yükümlülüğü, ulusal yeniden doğuş söylemi içinde çerçevelenmiştir. Bu yaklaşım, vergi-vatandaş ilişkisini teknik olmaktan çıkararak ulus inşasının ideolojik bir bileşeni haline getirmiştir (Guliyev, 2021, s. 118).

Bu tür söylemler, literatürde “fiscal nationalism” olarak adlandırılan sürecin Azerbaycan'daki yansımasıdır. Devlet, mali yükümlülükleri ulusal aidiyetin bir göstergesi olarak sunmuştur (Cornell, 2021, s. 93).

Karabağ bölgelerinde tarım arazilerinin yeniden üretime açılması, savaş sonrası ekonomik ulus inşasının en somut örneklerinden biridir. Devlet, bu bölgelerde tarımsal üretimi teşvik etmek için vergi indirimleri, sübvansiyonlar ve doğrudan destekler sağlamıştır. Bu politikalar, sadece gıda güvenliği veya ekonomik büyüme amacı taşımamış; aynı zamanda toprağın ekonomik kullanım yoluyla ulusal kimliğe yeniden bağlanmasını hedeflemiştir (Zeynalli & Hasanoğlu, 2022, s. 550).

Toprağın üretim sürecine katılması, ulus inşasında sembolik bir anlam da taşımaktadır. Ekonomik faaliyet, mekânsal egemenliği günlük hayatta görünür kılmıştır (Guliyev, 2021, s. 120).

Son olarak, Azerbaycan'ın orta ve uzun vadeli ekonomik kalkınma planlarında Karabağ bölgesinin ayrı bir proje alanı değil, ulusal kalkınmanın merkezi unsurlarından biri olarak konumlandırılması dikkat çekicidir. Enerji, ulaşım ve lojistik projeleri bu bölgeler üzerinden kurgulanmıştır. Bu durum, ekonomik planlamanın ulus inşasıyla bilinçli biçimde örtüştürüldüğünü göstermektedir (Ismailzade, 2023, s. 62).

SONUÇ

2020 Karabağ Savaşı sonrasında Azerbaycan'da ulus inşası süreci, askeri zaferin ötesine geçen ve ekonomik kapasite ile devlet gücünün yeniden yapılandırılması üzerinden ilerleyen çok katmanlı bir dönüşüm ortaya koymaktadır. Savaşın sonuçları, yalnızca toprak bütünlüğünün yeniden tesis edilmesiyle sınırlı kalmamış; devletin siyasal meşruiyeti, ekonomik yönelimi ve toplumsal bütünleşme kapasitesi üzerinde kalıcı etkiler yaratmıştır. Bu bağlamda ulus inşası, sembolik ve ideolojik araçların yanı sıra kamu maliyesi, vergi politikaları ve kalkınma stratejileri aracılığıyla kurumsallaşan bir süreç olarak şekillenmiştir.

Bu çalışma, 2020 Karabağ Savaşı sonrasında Azerbaycan'da ulus inşasının yalnızca askeri zafer ve sembolik söylemler üzerinden değil, derinlikli bir ekonomik yeniden yapılanma süreci aracılığıyla kurumsallaştırıldığını ortaya koymuştur. İncelenen dönem, ulusal egemenliğin fiilen tesis edilmesiyle birlikte, devletin ekonomik kapasitesini ulusal birlik, mekânsal bütünlük ve siyasal meşruiyet üretimi doğrultusunda yeniden seferber ettiği bir eşik niteliği taşımaktadır. Bu yönüyle Azerbaycan örneği, savaş sonrası ulus inşasını ekonomik araçlar üzerinden ele alan literatür açısından açıklayıcı ve karşılaştırmalı analizlere açık bir vaka sunmaktadır.

Çalışmanın temel bulgularından biri, savaş sonrası dönemde ekonomik politikanın, klasik kalkınma hedeflerinin ötesinde, doğrudan ulus inşa sürecine eklemlenmiş olmasıdır. Kamu harcamalarının, bütçe önceliklerinin ve yatırım politikalarının Karabağ merkezli olarak yeniden kurgulanması, devletin bu bölgeleri yalnızca fiziksel olarak değil, iktisadi ve yönetsel olarak da ulusal mekâna dâhil etme stratejisini yansıtmaktadır. Bu bağlamda ekonomi, teknik bir yönetim alanı olmaktan çıkarak, ulusal bütünlüğü kuran ve pekiştiren kurucu bir araç hâline gelmiştir.

Bununla birlikte, savaş sonrası ulus inşasının ekonomik temellerinin sürdürülebilirliği, uzun vadeli kurumsal kapasite ve mali disiplinle doğrudan ilişkilidir. Yeniden inşa ve kalkınma projelerinin büyük ölçüde kamu kaynaklarına dayanması, kısa vadede devlet kapasitesini görünür kılmakta ve siyasal meşruiyeti güçlendirmektedir. Ancak orta ve uzun vadede bu sürecin, özel sektör katılımı, yerel girişimcilik ve üretim temelli bir ekonomik yapı ile desteklenmemesi hâlinde, bölgesel bağımlılık ve kamu yükü riskleri ortaya çıkabilecektir. Bu nedenle, Karabağ bölgesinin ulusal ekonomiye entegrasyonunda, yalnızca harcama odaklı

değil; üretim, istihdam ve katma değer yaratma merkezli politikaların geliştirilmesi önem arz etmektedir.

Vergi politikaları açısından değerlendirildiğinde, savaş sonrası dönemde uygulanan teşvikler ve muafiyetler, ulus inşasının mekânsal boyutunu güçlendiren işlevsel araçlar olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu politikaların geçici ve hedefli bir çerçeveye oturtulmaması durumunda, vergi adaleti algısının zedelenmesi ve bölgesel eşitsizliklerin yeniden üretilmesi riski söz konusudur. Bu bağlamda, vergi politikalarının yalnızca yatırım çekme amacıyla değil; ulusal dayanışma, mali katılım ve vatandaşlık bilinciyle uyumlu bir şekilde tasarlanması, ulus inşasının toplumsal meşruiyetini derinleştirecektir.

Çalışmanın ortaya koyduğu bir diğer önemli husus, Azerbaycan'da savaş sonrası dönemde kalkınmacı devlet anlayışının yeniden güç kazanmış olmasıdır. Devlet fonları, kamu bankaları ve merkezi bütçe mekanizmaları aracılığıyla yönlendirilen ekonomik süreçler, ulusal önceliklerin piyasa dinamiklerinin önüne geçtiğini göstermektedir. Bu durum, ulus inşası açısından kısa vadede bütünleştirici bir etki yaratmakla birlikte, uzun vadede kurumsal şeffaflık, hesap verebilirlik ve etkin kaynak kullanımı konularında yeni tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle, ulus inşasını destekleyen ekonomik politikaların, güçlü denetim mekanizmaları ve kurumsal kapasite artışı ile ilerlemesi gerekmektedir.

Toplumsal düzlemde ise ekonomik politikaların ulusal kimlik üretimine katkısı, özellikle yeniden inşa edilen bölgelerde yaşayan nüfusun gündelik hayat pratikleri üzerinden somutlaşmaktadır. Konut projeleri, altyapı yatırımları ve istihdam olanakları, bireylerin devlete olan bağlılığını ve ulusal aidiyet duygusunu güçlendirmektedir. Ancak bu sürecin yalnızca fiziksel yeniden inşa ile sınırlı kalmaması; eğitim, kültür ve sosyal politikalarla desteklenmesi, ulus inşasının toplumsal derinliğini artıracaktır. Ekonomik yeniden yapılanmanın, sosyal bütünleşme politikalarıyla eş zamanlı yürütülmesi, savaş sonrası toplumlarda ortaya çıkabilecek kırılganlıkların azaltılması açısından kritik öneme sahiptir.

Buna ek olarak, Azerbaycan'ın savaş sonrası ulus inşa sürecinde diasporanın ekonomik ve mali potansiyelinin daha sistematik biçimde değerlendirilmesi önemli bir açılım alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Diaspora yatırımlarının, bağış mekanizmalarının ve finansal katılım araçlarının ulusal yeniden inşa projelerine entegre edilmesi, ulus inşasını sınır aşan bir ekonomik aidiyet zemini üzerinden güçlendirebilir. Bu durum, ulusal kimliğin yalnızca ülke sınırları içinde değil, küresel ölçekte yeniden üretildiği bir ulus inşa anlayışına işaret etmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışma Azerbaycan'da 2020 Karabağ Savaşı sonrasında ulus inşasının ekonomik temellerinin çok katmanlı ve dinamik bir yapı arz ettiğini ortaya koymaktadır. Kamu maliyesi, vergi politikaları, kalkınma stratejileri ve finansal araçlar, ulusal kimliğin kurumsallaşmasında merkezi bir rol üstlenmiştir. Bununla birlikte, bu sürecin kalıcılığı ve başarısı, ekonomik politikaların sürdürülebilirlik, kapsayıcılık ve kurumsal kapasite ile desteklenmesine bağlıdır.

KAYNAKÇA

- Ahmad, F. (2015). *Modern Türkiye'nin Oluşumu*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Alev, N., Sarıbulak, M., & Kızıldere, C. (2025). *Politik istikrarın enflasyon ve ekonomik büyüme üzerindeki etkileri: Farklı ülke grupları arasında ekonometrik bir analiz*. Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD), 17(33), 764–786.
- Aslanlı, A. (2015). Karabağ sorunu ve Türkiye-Ermenistan ilişkileri. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Aydın, R. (2018). Ulus, uluslaşma ve devlet: Bir modern kavram olarak ulus devlet. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 6(1), 229-256.
- Balibar, E ve Wallerstein, I.(2013). *Ulus Biçimi: Tarih ve İdeoloji*. Irk Ulus Sınıf. (Çev: N. Ökten). 5. Baskı. İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Boratav, K. (2019). *Türkiye İktisat Tarihi 1908–2015*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Cornell, S. E. (2021). *Azerbaijan's Victory and the Changing Caucasus*. Central Asia-Caucasus Institute.
- De Waal, T. (2021). *Unfinished Business: Armenia, Azerbaijan, and the War for Nagorno-Karabakh*. New York University Press.
- Geylani, H. İ. (2024). *Ulus-devlet düşüncesinin dönüşümünde küreselleşmenin etkileri*. Uluslararası Yönetim Eğitim ve Ekonomik Perspektifler Dergisi, 12(2), 159–170.
- Guliyev, F. (2021). National identity and post-war transformation in Azerbaijan. *Caucasus Survey*, 9(2), 110–123.
- Ismailzade, F. (2023). Post-war reconstruction and economic priorities in Azerbaijan. *Journal of Eurasian Studies*, 14(1), 55–69.
- İbadoghlu, G. (2022). Assessment of Transparency And Accountability of Budget Expenditures For Restoration and Construction In 2021 In The Liberated Territories. Available at SSRN 4152000.
- İbadov, A. (2007). *Azerbaycan dış politikasında dağlık Karabağ sorunu ve Ermeni sorunu: çözümler, öneriler (Doktora Tezi)*. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Jane, M., & Ojaghlou, M. (2024). Defence spending, economic growth and regional balance: Evidence from Azerbaijan and Armenia. *Bulletin of Economic Theory and Analysis*, 9(2), 397–426.
- Karatani K. (2017) *Dünya Tarihinin Yapısı Üretim Tarzlarından Mübadele Tarzlarına*. (Çev. A. Karatay). İstanbul: Metis Yayınları.
- Keyder, Ç. (2018). *Türkiye'de Devlet ve Sınıflar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Orujov, O. (2025). *Azerbaycan'da Vergi Teşvikleri ve Vergi Harcamaları (Yüksek Lisans Tezi)*. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eskişehir.
- Öğün, S.S. (2000). *Mukayeseli Sosyal Teori ve Tarih Bağlamında Milliyetçilik*. Bursa: Alfa Yayınevi.
- Özdaşlı, E. (2022). İşgal sürecinde Karabağ'da işlenen uluslararası suçlar ve Azerbaycan'ın bölgeyi yeniden imar stratejisi. *Journal of Mehmet Akif Ersoy University Economics and Administrative Sciences Faculty*, 10(3), 1988-2022.

- Özgen, C. (2021). 44 günün ardından: 2020 Karabağ Savaşı'nın askerî açıdan analizi. *Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(1), 104-123.
- Pamuk, Ş. (2014). *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Küreselleşme, İktisat Politikaları ve Büyüme*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Post-Conflict Resettlement in Karabakh: Rebuilding Livelihoods. (2024). *Researching Internal Displacement Report*. <https://researchinginternaldisplacement.org/> Erişim Tarihi: 24.12.2025.
- Rohner, D., & Zhuravskaya, E. (2024). The Economics of Nation-Building: Methodological Tool Kit and Policy Lessons. *Annual Review of Economics*, 17.
- Semericioğlu, H. (2021). 2020 Yılı Dağlık Karabağ Çatışması Bağlamında Güney Kafkasya'da Yeni Güç Dengesi. *R&S - Research Studies Anatolia Journal*, 4(1), 49-60.
- Tarlansoy, B. (2024). *Azerbaycan'da Ulusal Kimlik İnşası ve Karabağ Savaşlarının Etkisi*. *Uluslararası İdil - Ural ve Türkistan Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 221-238.
- Tilly, C. (2001). *Zor, Sermaye ve Avrupa'da Devletlerin Oluşumu*. (Çev: K. Emiroğlu). İstanbul: İmge Yayınevi.
- Wakizaka, K. (2014). *Ermenistan'ın Ulus-Devlet İnşası ve Meşruiyetinde, Ermeni Meselesi ve Karabağ Sorununun Rolü*. *Yeni Türkiye*, 63, 2750-2761.
- Zeynalli, L., & Hasanoğlu, M. (2022). *An Assessment of the Impact of Public Expenditure on Economic Growth in Azerbaijan*. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 5(3), 544-553.

Katkı Oranı

1. Yazar: %100

Contribution Rate

1st Author: 100%

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Conflicts of Interest

No conflict of interest declared.

Etik Kurul İzni

Gerek olmadığı beyan edilmiştir.

Ethics Committee Permission

It has been declared unnecessary.

Destek-Finansman

Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Grant Support

No external funding was used to support this research.

Teşekkür

Beyan edilmemiştir

Acknowledgements

Not declared.